

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-22/2026

Ciągłość korytarzy ekologicznych – ograniczanie fragmentacji siedlisk przez drogi, ogrodzenia i infrastrukturę liniową

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-22/2026
Zakres projektu Strategii	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system przyrodniczy, infrastruktura komunikacyjna i techniczna; rozdz. 4.7–4.9; kierunki ochrony bioróżnorodności

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby uzupełnienia Strategii o praktyczne zasady ochrony ciągłości korytarzy ekologicznych przed fragmentacją powodowaną przez drogi, trwałe ogrodzenia, rozległe tereny inwestycyjne oraz infrastrukturę liniową i techniczną. Projekt Strategii prawidłowo stwierdza, że funkcjonowanie systemu przyrodniczego Gminy Olecko zależy od zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych, lecz nie rozwija tej zasady do poziomu wytycznych dla planowania, modernizacji dróg i lokalizacji infrastruktury.

2. Problem był szczegółowo zgłaszany na etapie diagnozy

W uwagach do projektu Diagnozy przygotowanych wcześniej dla radnych zagadnienie fragmentacji zostało rozpisane na trzy odrębne grupy problemów:

- B3 – grodzenie brzegów wód i przestrzeni otwartej jako bariery migracyjne dla fauny,
- B4 – drogi jako bariery migracyjne i element fragmentacji siedlisk,
- B5 – infrastruktura elektroenergetyczna oraz ogrodzenia inwestycji OZE jako elementy fragmentacji przestrzeni i krajobrazu.

W materiale wskazywano skutki w postaci przerywania lokalnych i ponadlokalnych tras migracyjnych, ograniczania dostępu do żerowisk i ostoi, wzrostu ryzyka kolizji oraz skumulowanej fragmentacji przestrzeni otwartej. W części syntetycznej postulowano następnie rozpoznanie i ograniczanie barier migracyjnych oraz uwzględnianie przejść dla zwierząt przy planowaniu i modernizacji infrastruktury drogowej.

3. Projekt Strategii uznaje ciągłość systemu przyrodniczego za warunek funkcjonowania gminy

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej projekt Strategii wprost stwierdza, że elementy przyrodnicze tworzą spójny system powiązań, którego funkcjonowanie uzależnione jest od zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych, ochrony zasobów wodnych i utrzymania wysokiej jakości krajobrazu.

Strategia dostrzega również presję wynikającą z rozwoju zabudowy i eksploatacji kopalni. Jednocześnie osobne modele przedstawiają infrastrukturę komunikacyjną i techniczną, ale brakuje wyraźnej zasady nakazującej analizować ich kolizje z systemem przyrodniczym i ograniczać powstawanie nowych barier.

Wniosek: skoro Strategia uznaje ciągłość korytarzy ekologicznych za warunek funkcjonowania systemu

przyrodniczego, powinna wskazać mechanizmy zachowania tej ciągłości przy inwestycjach drogowych, technicznych i innych przedsięwzięciach fragmentujących przestrzeń.

4. Drogi – bariera migracyjna i źródło śmiertelności

Drogi pełnią niezbędną funkcję komunikacyjną i gospodarczą, ale w miejscach przecinania tras migracji mogą jednocześnie działać jako bariera ekologiczna. Znaczenie bariery rośnie wraz z natężeniem i prędkością ruchu, szerokością pasa drogowego, obecnością urządzeń ochronnych i zabudowy towarzyszącej.

Strategia powinna więc wskazać, że przy budowie, przebudowie i modernizacji dróg – w zakresie właściwym dla danego zarządcy – należy identyfikować kolizje z korytarzami ekologicznymi oraz stosować rozwiązania poprawiające przepuszczalność infrastruktury.

Mogą to być, zależnie od skali i wyników analizy:

- przejścia górne lub dolne dla większych zwierząt,
- adaptacja mostów i przepustów do funkcji migracyjnej,
- przejścia dla płazów i drobnej fauny,
- naprowadzające ogrodzenia ochronne tylko tam, gdzie prowadzą zwierzę do bezpiecznego przejścia,
- ograniczenia prędkości, oznakowanie lub inne środki organizacji ruchu w miejscach szczególnego ryzyka kolizji.

5. Ogrodzenia – od funkcji gospodarczej do trwałej fragmentacji

SRG-16 dotyczy czasowych ogrodzeń związanych z wypasem i ochroną fauny w krajobrazie rolniczym. SRG-22 obejmuje szerszy problem trwałych ogrodzeń przestrzeni otwartych: terenów inwestycyjnych, farm OZE, obiektów przemysłowych, wydobywczych i innych dużych kompleksów.

W przypadku rozległych ogrodzonych terenów istotny jest nie tylko sam przebieg płotu, ale również jego kumulacja z drogami, zabudową, ciekami i innymi barierami. Strategia powinna promować rozwiązania zachowujące możliwość migracji tam, gdzie nie stoi to w sprzeczności z bezpieczeństwem obiektu.

W praktyce może to oznaczać:

- ograniczanie szczelnego ogrodzenia do obszarów rzeczywiście wymagających ochrony,
- zachowanie lub wyznaczenie korytarzy migracyjnych pomiędzy kompleksami siedlisk,
- stosowanie rozwiązań umożliwiających przejście drobnej fauny, jeżeli jest to bezpieczne i technicznie możliwe,
- unikanie sytuowania kolejnych ogrodzeń w sposób domykający ostatnie drożne połączenia pomiędzy siedliskami.

6. Infrastruktura elektroenergetyczna i techniczna

W przypadku linii elektroenergetycznych problem ma inny charakter niż przy drogach i ogrodzeniach. Sama linia napowietrzna nie musi stanowić fizycznej bariery dla zwierząt lądowych, ale może powodować ryzyko kolizji dla ptaków, ingerencję krajobrazową i kumulować się z inną infrastrukturą techniczną. Stacje, ogrodzenia, drogi serwisowe oraz pasy infrastrukturalne mogą natomiast zwiększać fragmentację przestrzeni.

Dlatego Strategia powinna wymagać analizy przebiegu infrastruktury liniowej w odniesieniu do korytarzy ekologicznych, ostoi, terenów podmokłych oraz miejsc koncentracji migracji ptaków, a przy nowych inwestycjach preferować rozwiązania minimalizujące kolizje i wykorzystujące – tam, gdzie to racjonalne – istniejące korytarze infrastrukturalne zamiast tworzenia nowych.

7. Skumulowana fragmentacja – problem większy niż pojedyncza inwestycja

Najpoważniejsze ryzyko powstaje wtedy, gdy kilka elementów przestrzeni nakłada się na siebie: droga, zabudowa liniowa, ogrodzona farma PV, linia elektroenergetyczna, teren wydobywczy i kolejne ogrodzenia. Każdy z tych elementów analizowany oddzielnie może pozostawiać pewną drożność, ale ich suma może zamknąć lokalny korytarz migracyjny.

Z tego względu SRG-22 powinno być powiązane z SRG-19 dotyczącą publicznego mapowania inwestycji. Warstwa korytarzy ekologicznych i barier powinna być jednym z podstawowych komponentów mapy konfliktów przestrzennych.

8. Ochrona ciągłości także poza formalnymi obszarami chronionymi

Korytarz ekologiczny może przebiegać przez teren nieobjęty formalną formą ochrony przyrody. Jego znaczenie wynika z funkcji łączenia siedlisk, a nie wyłącznie z statusu prawnego gruntu.

Strategia powinna więc chronić funkcjonalną ciągłość systemu przyrodniczego również na terenach rolniczych, leśnych, nadwodnych i otwartych pomiędzy formalnie chronionymi obszarami. W tym zakresie szczególne znaczenie mają zadrzewienia, doliny cieków, miedze, mokradła i pasy niezabudowane.

9. Inwentaryzacja miejsc kolizji

Właściwym pierwszym etapem jest rozpoznanie miejsc, w których istniejąca infrastruktura przecina lub ogranicza korytarze migracyjne. Nie wymaga to natychmiastowej przebudowy wszystkich obiektów, lecz tworzy podstawę do racjonalnego ustalania priorytetów.

Rejestr powinien w miarę dostępnych danych uwzględniać:

- odcinki dróg o powtarzających się kolizjach ze zwierzętami,
- przepusty i mosty możliwe do adaptacji dla migracji fauny,
- rozległe ogrodzone kompleksy i miejsca „domykania” przejść,
- kolizje planowanej infrastruktury z korytarzami ekologicznymi,
- miejsca szczególnego ryzyka dla ptaków w relacji do infrastruktury napowietrznej.

10. Kompetencje Gminy i współpraca z innymi zarządcami

Nie wszystkie drogi i urządzenia infrastrukturalne na terenie Gminy Olecko pozostają w jej zarządzie. Strategia nie może nakładać szczegółowych obowiązków technicznych na innych zarządców, ale może określić kierunek polityki Gminy, standard dla własnych inwestycji oraz podstawę do opiniowania i współpracy.

W przypadku dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych oraz infrastruktury przesyłowej Gmina powinna dążyć do przekazywania zarządom informacji o lokalnych korytarzach i miejscach kolizji, a przy większych modernizacjach postulować rozwiązania zwiększające przepuszczalność ekologiczną.

11. Proponowane uzupełnienie Strategii

Proponuje się uzupełnienie części przestrzennej Strategii o następującą albo równoważną merytorycznie zasadę:

„Przy planowaniu i realizacji infrastruktury komunikacyjnej, technicznej oraz dużych terenów ogrodzonych Gmina Olecko dąży do zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i ograniczania fragmentacji siedlisk. Nowe inwestycje oraz istotne modernizacje powinny być analizowane pod kątem kolizji z trasami migracji i powiązaniami przyrodniczymi. W miejscach konfliktowych należy – stosownie do rodzaju inwestycji i kompetencji właściwego zarządcy – stosować rozwiązania zapewniające lub poprawiające przepuszczalność ekologiczną, w tym przejścia dla zwierząt, odpowiednio kształtowane przepusty, zachowanie pasów migracyjnych i ograniczanie zbędnych barier ogrodzeniowych. Ocena powinna uwzględniać skumulowaną fragmentację wynikającą z nakładania się dróg, zabudowy, ogrodzeń i infrastruktury technicznej.”

12. Proponowane działania wdrożeniowe

- opracowanie lub aktualizacja mapy lokalnych korytarzy ekologicznych i miejsc kolizji z infrastrukturą,
- włączenie warstwy barier migracyjnych do systemu mapowania z SRG-19,
- inwentaryzacja odcinków dróg o zwiększonym ryzyku kolizji ze zwierzętami,
- przegląd mostów i przepustów pod kątem możliwości poprawy funkcji migracyjnej,
- wprowadzenie standardu analizy ciągłości ekologicznej przy gminnych inwestycjach drogowych i technicznych,

- współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii i infrastruktury przesyłowej w miejscach konfliktowych,
- uwzględnianie przepuszczalności ogrodzeń i zachowania korytarzy przy planowaniu dużych terenów inwestycyjnych.

13. Proponowane wskaźniki

- liczba zidentyfikowanych miejsc kolizji infrastruktury z korytarzami ekologicznymi [szt.],
- liczba odcinków dróg objętych działaniami ograniczającymi śmiertelność fauny [szt./km],
- liczba nowych lub zmodernizowanych przejść, przepustów i innych rozwiązań poprawiających migrację [szt.],
- długość/obszar zachowanych lub odtworzonych połączeń ekologicznych [km/ha],
- liczba dużych inwestycji infrastrukturalnych poddanych analizie fragmentacji i kumulacji [szt.],
- liczba działań podjętych wspólnie z zarządcami dróg i infrastruktury w celu poprawy ciągłości ekologicznej [szt.].

14. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-22/2026 poprzez:

1. ustanowienie ochrony ciągłości korytarzy ekologicznych jako zasady obowiązującej także przy planowaniu infrastruktury komunikacyjnej i technicznej,
2. wprowadzenie obowiązku strategicznej analizy barier i skumulowanej fragmentacji przy dużych inwestycjach w zakresie kompetencji Gminy,
3. identyfikację miejsc kolizji dróg, ogrodzeń i infrastruktury z trasami migracji fauny,
4. promowanie przejść dla zwierząt, adaptacji przepustów i innych rozwiązań poprawiających przepuszczalność ekologiczną,
5. ograniczanie tworzenia rozległych, szczelnych barier ogrodzeniowych i zachowanie pasów migracyjnych,
6. włączenie korytarzy ekologicznych i barier migracyjnych do publicznego systemu mapowania postulowanego w SRG-19,
7. współpracę z zarządcami infrastruktury pozostającej poza bezpośrednią kompetencją Gminy.

Dokumenty źródłowe

1. „Uwagi do projektu diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko 2035” – pkt B3 „Grodzenie brzegów wód oraz fragmentacja przestrzeni otwartej”, B4 „Drogi jako bariery migracyjne” i B5 „Linie energetyczne i ogrodzenia inwestycji OZE...”.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku – projekt”, 2026, model struktury funkcjonalno-przestrzennej, w szczególności s. 107 oraz modele infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na s. 112 i 115.
3. SRG-09/2026 – fotowoltaika przemysłowa; SRG-16/2026 – ochrona fauny i krajobrazu rolniczego; SRG-19/2026 – publiczne mapowanie inwestycji i konfliktów przestrzennych.